

kasteel
A M E R O N G E N

Jaarverslag 2018

Vastgesteld door het bestuur van de Stichting Kasteel Amerongen op 4 april 2019

Stichting Kasteel Amerongen
Drostestraat 20
3958 BK Amerongen

Missie

Het levend houden van het cultureel erfgoed Kasteel Amerongen door middel van actief en duurzaam beheren van, én een actuele betekenis geven aan, de unieke combinatie van het kasteel, de tuin en de collectie van de bewoners die een belangrijke rol speelden in de Europese geschiedenis.

Visie

Kasteel Amerongen wil de bewoningsgeschiedenis op een persoonlijke en levendige wijze vertellen om zo een actuele betekenis te geven aan het historisch ensemble. Dit wil Kasteel Amerongen bereiken door middel van een thematische programmering die voortkomt uit haar eigen geschiedenis. Om een goede balans te houden met het beheer van het kwetsbare historische ensemble, heeft in de exploitatieopzet van het kasteel kwaliteit de preferentie boven kwantiteit.

Inhoudsopgave

Woord Vooraf	3
1. Publiek & Programma	4
Publieksbereik	4
Programma 2018	5
Educatie	6
2. Beheer & Behoud	8
Gebouwen	8
Installatietechniek	8
Bruggen	8
Collectie	10
Tuinen en park	10
3. Marketing & Communicatie	12
4. Organisatie & Samenwerking	14
Professionele staf	14
Vrijwilligers	14
Samenwerkingsrelaties	15
5. Partners, Fondsen & Financiën	17
6. Bestuur en organisatie	18
Bijlagen	19
Bestuur en verantwoording	19
Facts & Figures	21

Woord Vooraf

Keizersjaar 2018 op Kasteel Amerongen

In 2018 was het precies honderd jaar geleden dat de laatste Duitse keizer Wilhelm II - naar zou blijken voor anderhalf jaar - door Graaf van Aldenburg Bentinck op Kasteel Amerongen werd ontvangen als gast. De keizer was gevlucht nadat in Duitsland in november 1918 de revolutie was uitgebroken en de oorlog voor Duitsland verloren was. Op Kasteel Amerongen brak vervolgens een spannende tijd aan, waaraan in 2018, honderd jaar later, uitgebreid aandacht is besteed. Met de thema-expositie *'Help, de Keizer komt!'*, die zowel in het Huys als op het terrein was ingericht, werden de verhalen over de komst en het verblijf van de keizer Wilhelm II verteld.

Mede door de landelijke publiciteit en vanwege een door Kasteel Amerongen geïnitieerd onderzoek van prof. Béatrice de Graaf over de rol van Koningin Wilhelmina bij de komst van de keizer, kreeg Kasteel Amerongen veel aandacht van media en bezoekers. Een recordaantal van 43.303 (betalende) bezoekers werd ontvangen.

Enkele markante ontwikkelingen over 2018 zijn:

- Het ontvangen van het record aantal bezoekers van 43.303;
- De geslaagde restauratie van de twee historische stenen bruggen;
- De ontvangst van plm. 100 overwegend Duitse gasten - o.a. de Prinz und Prinzessin von Preussen - van de familie Von Ilseman en van Kasteel Amerongen
- De live uitzending van het radioprogramma OVT vanuit het kasteel op 11 november 2018;
- Het onderzoek van prof. Beatrice de Graaf (*Wat wist Wilhelmina?*) en het succesvol verlopen symposium over Wilhelm II en Wilhelmina op 25

november 2018.

Het bestuur en de directie zijn de staf en de vrijwilligers erkentelijk voor hun inspanning gedurende het verslagjaar.

Deze erkentelijkheid strekt zich ook uit tot de externe partijen die behulpzaam waren, zoals daar zijn de Vrienden van Kasteel Amerongen, de provincie Utrecht, de gemeente Utrechtse Heuvelrug, collega-musea waarmee intensief wordt samengewerkt (met name Huis Doorn, Slot Zuylen en Kasteel De Haar), alsmede de partner op het kasteelterrein, P. P. Swijnenburg eigenaar van Buitenplaats/Restaurant Bentinck.

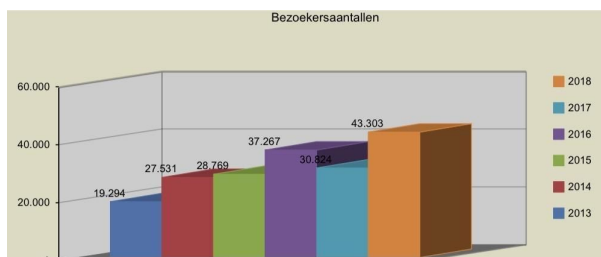
Amerongen, 4 april 2019

Job Moolenburgh, *voorzitter bestuur*
Herman Sietsma, *directeur*

1. Publiek & Programma

Publieksbereik

In 2018 is het aantal bezoekers dat een toegangskaartje voor het Huys of de tuin kocht 43.303. Dit zijn 12.579 kaartjes meer ten opzichte van 2017.

Deze stijging van ruim 40% aan bezoekers ten opzichte van 2017 is door meerdere factoren te verklaren:

- Het succesvolle thema *'Help, de Keizer komt!'* sloot naadloos aan op de (inter)nationale actualiteit van 100 jaar einde WO I. De relatie van Kasteel Amerongen met dit thema werd goed opgepakt door de landelijke pers. De twee uur durende live radio-uitzending van het Radio1-programma OVT op zondag 11 november vanuit het kasteel met publiek werd goed beluisterd en de RTV-Utrecht uitzending met historicus Maarten van Rossem werd meerdere malen herhaald. De uitzending op 10 november op NPO 2 van het geschiedenisprogramma *Andere Tijden* getiteld *'Een koninklijke leugen'* met Prof. Béatrice de Graaf handelde grotendeels over en op Kasteel Amerongen;

- Met steun van de provincie konden we via de Stichting Samenwerkende Kastelen Utrecht een marketing medewerker voor 0,5 fte in dienst houden. Zij kon het in 2017 gemaakte marketingplan uit gaan voeren. Hierdoor steeg de zichtbaarheid in de media van Kasteel Amerongen in de media het hele jaar en werden diverse doelgroepen beter en frequenter geïnformeerd over de programmering en evenementen;
- De succesvolle 'zaalgidsendagen' zonder rondleidingen trokken veel publiek en werden daarom uitgebreid naar 15 keer;
- Op de speciale acties voor museumkaarthouders werd massaal gereageerd.
- In 2018 werden er meer prijzen uitgekeerd van het keuze-arrangement van de Postcode-, Vrienden- en Bankgiroloterij, waardoor er totaal 2.900 (2017: 1.700) prijswinnaars Kasteel Amerongen bezochten.
- Kasteelwinkel Annebetje werd in 2018 aantrekkelijker ingericht en kreeg een nieuw assortiment, waardoor de verkoop in de winkel steeg en de kaartverkoop beter verliep.

Ook in 2018 hebben wij vanuit onze deelname aan acties van de Bankgiro Loterij, supermarktketen Lidl en de activiteiten in het kader van ons lidmaatschap van de Topkastelen een groot aantal (extra) bezoekers mogen ontvangen.

Bureau NOVAD uit Amerongen ontwierp de poster bij de succesvolle expositie 'Help, de keizer komt!'

Programma 2018

Winter

Het verslagjaar begon met Kasteel Amerongen in Winterslaap. De luiken werden gesloten en de stoelen, tafels en beelden werden afgedekt met lakens. Het hele Huys werd van boven tot onder zorgvuldig schoongemaakt en de collectie werd geïnspecteerd. Het afdekken van de collectie in de

winter is een traditie in kastelen die in de winter doorgaans verlaten werden en overgedragen aan de zorg van het personeel.

In de rondleidingen van donderdag t/m zondag werd het verhaal over het behoud en beheer van het historisch interieur verteld en kon het publiek een kijkje achter de schermen nemen door - via de dienstrappen - de zolder te bezoeken.

Lente

In april ging het Huys weer 6 dagen per week open. Elke 3^e zondag van de maand (tot en met oktober) konden bezoekers vrij rondlopen door het Huys en gaven gidsen toelichting in de zalen. De zaalgidsen-zondagen genereerden dubbel zo veel bezoekers als zondagen met rondleidingen en zijn met name bij gezinnen populair.

Op 2^e paasdag werd het eerste Koffieconcert gegeven voorafgaand aan de eerste zaalgidsen-zondag. Deze laagdrempelige concerten tussen 11.00-12.00 uur worden elke derde zondag van de maand gehouden op de Galerij van het kasteel en hebben een lage entreprijs van € 10,- (kinderen tot 18 jaar gratis). De maandelijkse Koffieconcerten, met koffie vooraf, worden georganiseerd en gefinancierd door de SVKA (Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen) zoals ook de 5 avondconcerten die in 2018 plaats vonden.

Zomer

De succesvolle thema-expositie 'Help, de Keizer komt!' ging op vrijdag 1 juni van start als het nieuwe thema over aankomst en verblijf van Keizer Wilhelm II op Kasteel Amerongen. Onder veel belangstelling van de pers gaf de Duitse Prins Georg Friedrich von Preussen, de achter-achter-kleinzoon van keizer Wilhelm II, het startsein voor het thema. De achterkleindochter van gravin Elisabeth van

Aldenburg-Bentinck (Cecile-Louise von Ilseemann) las voor uit haar over-grootmoeders dagboek over die periode, afgewisseld met pianospel op de museale Érard-vleugel.

Op 5 juni was De Dag van het Kasteel een ongekend succes met het recordaantal van 1.260 bezoekers op één dag. Als extra activiteit was er een Engelse 'Cream-Tea' in het zomerpaviljoen. Deze dag stond in het teken van 'Bakken voor de Banken'. De opbrengst van de taartverkoop ging naar het Banken-herstel potje waarmee de geornamenteerde tuinbanken hersteld kunnen gaan worden.

In juli verzorgde het Amerongse fanfareorkest 'Ons Genoegen' weer een openlucht concert en in augustus organiseerde filmhuis Amerongen/Leersum de uitverkochte buiten-filmavond in de kasteeltuin.

Op 31 augustus werd de 6^e Generatie Lezing gehouden op de Galerij. Deze jaarlijkse lezing wordt georganiseerd in samenwerking met de Stichting 'Open Monumentendag Amerongen'. Historicus Maarten van Rossem gaf een lezing waarin hij de rol van keizer Wilhelm II in de Eerste Wereldoorlog belichtte.

Herfst

Open Monumentendag luidde de herfst in met een druk bezocht weekend, het traditionele in ontvangst nemen van de geoogste tabaksbladeren, een volle Grietmarkt op het Margaretha Turnorplein, en na het Grietmaal een filmvertoning in de moestuin, georganiseerd in samenwerking met Filmtheater 't Hoogt uit Utrecht.

Met een volledig uitverkocht buitenconcert door het Nederlands Blazers Ensemble in het zomerpaviljoen genoten de bezoekers van de laatste zomerse buitenactiviteiten.

Op 10 oktober was het de Dag van de Duurzaamheid en de aftrap van het nationale het nationale bloembollenplantseizoen. De eerste bloembol werd gepland door een postume Keizer

Wilhelm II in prachtig uniform. Vervolgens werd door een groep vrijwilligers en 20 basisscholieren uit Amerongen 75.000 lentebloeiers geplant in de tuinen van Kasteel Amerongen. De verschillende soorten die geplant zijn bij het kasteel zorgen voor een gespreide bloei van februari tot medio mei. Het initiatief kwam van de Koninklijke Algemeene Vereeniging voor Bloembollencultuur (KAVB) en tuinarchitecte Jacqueline van der Kloet. Naast een prachtige bloemenzee in het vroege voorjaar leveren de nectarrijke en stuifmeel houdende bloemen extra voeding voor bijen en andere insecten. Op deze manier draagt SKA ook bij aan de vergroting van de biodiversiteit.

Toen 11 november naderde verscheen Kasteel Amerongen steeds vaker in de media als hét centrum waar honderd jaar geleden de laatste Duitse keizer zijn toevlucht vond en ook zijn abdicatie tekende. Landelijke en regionale kranten zoals De Volkskrant en het AD besteedden er aandacht, evenals landelijke Radio- en TV-programma's zoals OVT en Andere Tijden. De bezoekersaantallen waren ongekend hoog in deze laatste maanden van 2018. Met de live uitzending via Radio 1 op zondag 11 november vanuit het kasteel en de uitvoeringen van de speciaal gecomponeerde nieuwe kameropera *De Grens* door Opera Zuid werd het een memorabele dag in de historie van ons kasteelmuseum.

Rond de 'abdicatiedatum' (28 november) werd op 25 november het symposium *Wat wist Wilhelmina?* gehouden, over de rol van koningin Wilhelmina ten aanzien van de komst van keizer naar Nederland. De Andrieskerk was afgeladen

vol, met ruim 250 nieuwsgierige toehoorders die wilden weten wat hoogleraar Béatrice de Graaf in opdracht van Kasteel Amerongen ontdekt had over koningin Wilhelmina. Professor Jacco Pekelder gaf een heldere beschouwing over het karakter van de keizer en schrijver Paul Moeyes presenteerde zijn boek *Het Kleine Keizersdrama in Amerongen*, over het verblijf van de keizer op kasteel Amerongen.

Kerst

Met een *Keizerlijke Kerst* werd het themajaar geheel in stijl afgesloten. Het hele huis was teruggebracht in de sfeer van honderd jaar geleden, toen de Keizer en de Keizerin in Kasteel Amerongen kerst vierden met de familie Van Aldenburg Bentinck. Ruim 60 vrijwilligers werkten met man en macht om het huis schitterend te versieren. Door de opgedane ervaring van de afgelopen jaren werd het een groot succes. De opening, met de kinderen van het dorp, die met lampionnen in de hand achter fanfare 'Ons Genoegen' naar het kasteel kwamen lopen, en het kerstliederen zingen op de Galerij, bracht iedereen in een echte kerststemming.

Educatie

De werkgroep educatie heeft dit jaar een activiteitenplan ontwikkeld op basis van de programmering van 2018. In toenemende mate wordt aandacht besteed aan onze jeugdige bezoekers. Uit diverse evaluaties blijkt telkens weer de positieve feedback die wij als instelling ontvangen van docenten, leerkrachten en leerlingen.

In 2018 hebben ruim 60 schoolklassen het Huys bezocht; voor hen werd, afhankelijk van de leeftijd van de leerlingen en het gekozen thema, een passende rondleiding met activiteiten georganiseerd.

Door projectbureau 'De Werkhoven' (geschiedenisprojecten) en een aantal scholen uit de regio, zijn diverse educatieve projecten uitgevoerd.

Specifiek bezoeken de leerlingen van basisscholen uit de gemeente Utrechtse Heuvelrug ons kasteel in het kader van de canon van Utrecht. Voor het voortgezet onderwijs wordt gewerkt aan een project over W.O. I waarin scholieren via een website hun kennis kunnen vergroten over deze oorlog. Hierdoor heeft een aantal middelbare scholen in dit kader een bezoek gebracht aan ons Huys.

Een ander educatief project is verzorgd in de moestuin; de leerlingen van groep 7 van de Wilhelminaschool hebben dit jaar elke maandag en woensdag hun eigen deel van de moestuin bewerkt waarbij zij groenten leerden kweken.

Voor jonge bezoekers van 5 tot 12 jaar hadden we ook in 2018 weer diverse aparte programma's in de schoolvakanties, feestdagen en op de zaalgidsen-zondagen. Tijdens de zaklampentochten door het donkere kasteel in de herfst-, winter-, en voorjaarsvakantie leren kinderen al speurend van alles over de geschiedenis en het wonen in een kasteel. Ook op de zondagen werd er veel geleerd en gedaan terwijl er koper gepoetst werd, tafel gedekt of de was gedaan, zoals dat vroeger met de hand ging. De historische toneelvereniging Chapeau uit Amerongen heeft enkele malen voor kinderen op theatrale wijze toelichting gegeven over de rol van het personeel ten tijde van graaf Van Aldenburg Bentinck. Daarnaast konden ouders en kinderen zelf een speurtocht door de tuin of het kasteel doen en middels vragen, lezen en kijken een raadsel oplossen.

Sinds een aantal jaren doet Kasteel Amerongen mee aan de landelijke actie van Museumkids in de Museumweek. Museumkids is gerelateerd aan de Museumvereniging.

2. Beheer & Behoud

Het actief beheren en duurzaam behouden van Kasteel Amerongen is één van de hoofdtaken van Stichting Kasteel Amerongen. Kasteel Amerongen heeft een unieke en uitgebreide collectie meubels, textiel, boeken, gebruiks- en kunstvoorwerpen; de zorg voor het behoud en beheer van deze collectie is dan ook van het grootste belang. Bovendien vormt juist deze collectie de basis om het verhaal van Kasteel Amerongen te kunnen vertellen.

In 2018 is er een begin gemaakt met een *House keeping plan*, dat voldoet aan internationale richtlijnen (model van de National Trust). In dit 'plan in wording' zullen alle procedures, werkwijzen en planningen ten aanzien van het beheer en behoud van het historisch interieur ensemble worden vastgelegd. Samen met het registratiesysteem Adlib wordt het house keeping plan het belangrijkste instrument bij evaluaties, inspecties, conserverings- en restauratieprojecten.

In 2018 kon - in bescheiden omvang van 0,2 fte. - een nieuwe functie worden ingesteld: de collectiebeheerder. De collectiebeheerder is verantwoordelijk voor het opstellen van de planning en implementatie van het instandhoudingsplan-housekeeping.

Gebouwen

De rijksbijdrage voor onderhoud aan de gebouwen op grond van het Besluit Rijksinstandhouding Monumenten (BRIM) is voor de jaren 2015 t/m 2020 door de RCE bepaald op €19.342 (2015) en €16.364 (volgende jaren) per jaar. Dit bedrag is, vergeleken met de jaarlijkse behoefte voor onderhoud gebouwen (jaarlijks minimaal € 150.000), zeer beperkt. Om die reden zijn in 2018 alleen de meest urgente werkzaamheden uitgevoerd, zoals het schilderwerk van de hekken en het poortgebouw.

Door de Monumentenwacht zijn in 2018 de hoogst noodzakelijke reparaties uitgevoerd. Het Inspectierapport 2017 is mede leidraad bij het bepalen van de urgentie van onderhoudsmaatregelen in de komende jaren. Het onderhoud vergt vanaf 2019 een stevige intensivering om op termijn niet voor hogere kosten geplaatst te worden.

Installatietechniek

Voor het onderhoud aan installaties - verwarming, koeling, beveiliging etc. - is al sinds 2014 een te beperkt bedrag per jaar beschikbaar, waardoor uitvoering van het vereiste professionele onderhoud niet volledig mogelijk is geweest en slechts de hoogst noodzakelijke reparaties hebben plaatsgevonden. Inspecties zijn veelal door vrijwilligers gedaan. Installaties in de huidige staat voldoen niet volledig aan de wettelijke eisen. In 2018 is een begin gemaakt met heroriëntatie op het noodzakelijke onderhoudsprogramma en vanaf 2019 zullen de hiervoor vereiste middelen gereserveerd dienen te worden.

Bruggen

In 2017 is geconstateerd dat de twee bruggen in de oprijlaan niet betrouwbaar waren voor voertuigen met een gewicht van meer dan 2 ton asdruk. Omdat deze bruggen gelegen zijn in de oprijlaan, essentieel voor Kasteel maar ook voor Restaurant Bentinck, is besloten tot een restauratieproject. Door van Hoogevest Restauratiearchitecten is een restauratieplan ontworpen, waaraan is gerekend door constructiebedrijf De Prouw. Gekozen is om in zee te gaan met aannemersbedrijf Van Dinther uit Schaijk, een aannemer die over de nodige expertise beschikt inzake monumentaal

onderhoud. De totale kosten bedroegen ± een half miljoen euro.

Dankzij de subsidietoekenning van het Parelfonds (provincie Utrecht), Prins Bernhard Cultuur Fonds, Stichting K.F. Hein Fonds en Stichting Dioraphte kon medio 2018 gestart worden met complete restauratie van de twee stenen bruggen.

Vanwege het gunstige droge weer kon dit project binnen de geplande tijd (zomer/najaar 2018) en ook binnen de begroting worden afgerond. De eerste oplevering vond plaats in november 2018.

Kasteel Amerongen is zeer content over de architect Van Hoogevest en adviseur en aannemer Van Dinther. Zowel het geleverde werk, de wijze van meedenken en het beperken van de overlast stemden tot grote tevredenheid.

In 2019 volgt nog de laatste fase van dit restauratieplan, t.w. de restauratie van de walkanten van het bastion.

Restauratie van de bruggen werd uitgevoerd door de specialisten van Van Dinther Bouwbedrijf (foto: Van Dinther)

Collectie

Onderzoek

In 2018 is er door de RCE een onderzoek van start gegaan naar de invloed van de klimaatinstallatie op de collectie. De in 2012 opgeleverde installatie was destijds een nieuwe aanpak van klimaatbeheersing; zonder bevochtigers en uitsluitend gematigde vloerverwarming die aangestuurd wordt op basis van sensoren in het huis en op het dak. De conclusies van dit klimaatonderzoek zullen in 2019 in het gebouwenbeheer worden verwerkt.

Restauraties in 2018

Drie 18^e eeuwse spiegels zijn in 2018 na acht jaar weer teruggehangen op hun oude plek in de Grote Zaal van Kasteel Amerongen. Het betreft twee vrijwel identieke 'Lodewijk XV'-spiegels met prachtig bewerkte 'kuiven' en een neoclassicistische spiegel die een fraaie 'strik' kent. De lijsten zijn prachtig geconserveerd door lijstrestaurator Renée Velsink uit Gouda. De conditie van de spiegels en hun omlijstingen waren ronduit slecht te noemen. Het oude spiegelglas is bewaard gebleven met de hoop deze ooit te conserveren en weer terug te brengen in de lijsten. Dankzij SVKA en met ondersteuning van particuliere fondsen hangt dit gouden drielat weer prachtig op hun plek. De klokkenstoel die in 2016

Bruikleen aan musea

In 2018 zijn er diverse porselein stukken in bruikleen gegeven aan MOA voor de laatste tentoonstelling. Na het onverwachte faillissement van MOA zijn deze objecten terugontvangen.

Opdracht voor externen

Textielrestauratie-opdracht van een serie gordijnen voor Kasteel De Haar is uitgevoerd door de Engelen onder leiding van Josien Verdegaal.

Scholing

In de zomer van 2018 heeft de conservator de *Attingham Summer School* gevolgd ter bevordering van zijn deskundigheid. De kennis

over kastelen en collectie is hierdoor aanmerkelijk vergroot en het internationale netwerk in de wereld van buitenplaatsen en kastelen uitgebreid.

Tuinen en park

Door de toekenning van de zg. 'Groene BRIM'-aanvraag kon het noodzakelijke onderhoud door de onze groenpartner Van Ginkel Groep weer worden ingepland. Voor de noodzakelijke maai- en snoeiwerkzaamheden hebben we een driejarig contract kunnen afsluiten.

In 2018 zijn er verschillende zaken aangepakt of veranderd, o.a.:

- De Beukenberceau bleek na de jaarlijkse VTA-inspectie te onveilig om nog toegankelijk te zijn voor publiek. Na een tweede inspectie is besloten de dode bomen te verwijderen en alle dode takken weg te laten snoeien;
- Het Paardengraf werd opgeknapt en aangevuld met een rand van rododendrons;
- Er werd een nieuwe tuintractor aangeschaft;
- Voor de exotische planten werd een boogkas aangeschaft ter overwintering zodat deze niet meer (tegen hoge kosten) elders gestald hoeven te worden.

Onderhoud buitenruimte

Door de herstelwerkzaamheden aan de bruggen kwam er een grote druk te liggen op de paden en houten bruggetjes die nu nog de enige toegang tot het kasteel en het restaurant vormden. De aanleg van een verlichtingslijn langs de route en versterking van de paden en brughoofden vingen de zware belasting redelijk op. De oprijlaan met grind is door het vele werkverkeer voor de bruggen erg vast gereden en aan vervanging toe.

Beregening

De beregeningsinstallatie die in 2017 werd geschonken door de SVKA heeft in de hete zomer van 2018 uitstekende diensten bewezen.

Hierdoor is de uitval door droogte in de tuin beperkt gebleven tot een aantal buxusranden en een aantal rododendrons.

Moestuin

In 2018 heeft de moestuingroep van Kasteel Amerongen speciale groenten en eetbare bloemen geteeld voor restaurant Bentinck. De bijzondere

(spruit-)groenten en bloemen werden verkocht aan het restaurant, waardoor Bentinck een zeer exclusieve menukaart kon voeren. De overige groenten, veelal bijzondere rassen, werden verkocht aan de museumbezoekers; van de opbrengst zal nieuw zaaigoed voor 2019 aangeschaft worden.

De historische beukenberceau in de herfstzon

3. Marketing & Communicatie

In 2018 is er door de Stichting Samenwerkende Kasteelmusea, door financiële steun van de provincie, een marketeer voor Kasteel Amerongen voor 0,4 fte aangesteld, die uitvoering ging geven aan het marketingplan 2017-2020. In september werden de uren uitgebreid naar 0,6 fte.

Mede door de continuïteit in bezetting op het vlak van marketing is de zichtbaarheid van Kasteel Amerongen aanmerkelijk toegenomen en verbreed.

Marketingplanning

In 2018 is er met een heldere planning gewerkt voor alle uitingen van de activiteiten en wetenswaardigheden. Hierbij werd samengewerkt met het Nationaal Bureau voor Toerisme en Congressen NBTC (Holland Marketing), het Regionaal Bureau Toerisme RBT-Heuvelrug en met het netwerk Topkastelen, alsmede met de Stichting Kastelen, historische Buitenplaatsen en Landgoederen (SKBL).

Printmedia

De in 2017 geïntroduceerde seizoensflyer (4x per jaar) met daarop de agenda voor de komende 3 maanden werd in 2018 goed verspreid over alle toeristische locaties op de Heuvelrug door het RBT. Ook de algemene folder was in 2018 op vele openbare of toeristische locaties te vinden; deze werd ook in het Duits en Engels vertaald en werd onder andere verspreid bij de diverse Hohenzollern-paleizen in Duitsland, de Hohenzollern-Orte, een netwerk waarvan Kasteel Amerongen deelnemer is geworden (www.Hohenzollernorte.de). Van het bewaarboekje dat bezoekers mee krijgen werden er ruim 20.000 uitgedeeld.

Thema uitingen

Het themabezoek '*Help, de Keizer komt!*' had een eigen flyer (ook in Duits en Engels) voor verspreiding, alsook een folder (meertalig) voor de bezoekers met plattegrond voor extra informatie over de tentoonstelling in het Huys en met name de tuinen.

De 'keizerswerkgroep' van de vrijwilligers realiseerde een klein boekje vol wetenswaardigheden over het verblijf van Keizer Wilhelm II op kasteel Amerongen. Met financiële steun van de SVKA werd het gedrukt, zodat het verkocht kon worden in de kasteelwinkel.

Met financiële steun van SVKA gaf SKA het boek *Het kleine keizersdrama op Kasteel Amerongen* uit, geschreven door Paul Moeyes. Daarmee lag er een mooi aantal themagerichte boeken in kasteelwinkel Annebetje.

Websitebezoek

De website van Kasteel Amerongen is in 2018 162.000 keer bezocht. Dat is een stijging van ruim 37% ten opzichte van 2017. De vindbaarheid via Google-grants en de verbeteringen aan de inrichting hebben duidelijk hun vruchten afgeworpen. In 2018 heeft de website ook een Engelse en Duitse pagina gekregen. De online kaartverkoop via de website heeft zich in 2018 beperkt tot speciale evenementen, zoals concerten en zaklampentochten.

Social media

De inzet van sociale media werd in 2018 verder uitgewerkt en planmatiger ingezet om het bereik te vergroten. Dit resulteerde in 2.700 volgers op Facebook, 2.000 op Twitter en ruim 1.000 op Instagram.

Diverse publiciteitsuitingen resulteerden in 2018 in een recordaantal bezoekers

4. Organisatie & Samenwerking

Professionele staf

In 2018 zag de personele bezetting als volgt uit:

<i>naam</i>	<i>functie</i>	<i>fte</i>	<i>hoofdtaken</i>
Dhr. H. H. Sietsma	algemeen directeur	0,4*	DT, beleid, bestuurszaken, externe relaties
Mw. W. Elbers	adjunct-directeur	0,8	DT, MT, dagelijks management, relaties dorp
Dhr. L. Gerretsen	hoofdconservator	1,0	DT, MT, collectiebeheer, restauratieprojecten
Mw. L.(Lydia) van Manen	secretariaat	0,8	post/telefoon, secretariële ondersteuning
Dhr. R. Elbertse	tuinbaas	0,8	MT, terrein- en tuinbeheer
Mw. W. van Hees	marketeer	0,6**	communicatie en marketing
Mw. M. Laane	collectiebeheerder	0,2***	collectiebeheer, house keeping, registratie
Mw. J. van den Brink	behoudsmedewerker	0,3	ondersteuning collectiebeheer
Mw. J. Anastasiades	behoudsmedewerker	0,2	ondersteuning collectiebeheer
Mw. A. Elenbaas	interieurverzorger	0,2	schoonmaak
Mw. L. (Liesbeth). van Manen	boekhouding	0,2*	facturatie, jaarrekening

* op factuurbasis; **via SSK; *** tijdelijk contract

Vrijwilligers

SKA is in grote mate afhankelijk van de ruim 200 vrijwilligers die in 2018 hun bijdrage leverden aan de gehele organisatie. Vanuit het lidmaatschap van de museumvereniging is SKA verplicht een vrijwilligersbeleid vast te stellen. Daartoe is op 30 november 2017 een notitie vrijwilligersbeleid door het bestuur vastgesteld.

Werkgroepen

Plm. 211 vrijwilligers, verdeeld in verschillende groepen, hebben de dagelijkse activiteiten verricht.

De werkgroepen hebben ieder een coördinator uit eigen geledingen. De groeps-coördinator heeft

regelmatig overleg met hun verantwoordelijke van de professionele staf. Daarnaast is er elke 2 maanden een gezamenlijk coördinatoren-overleg met alle coördinatoren, de adjunct-directeur, conservator, tuinbaas en marketingmedewerker.

Het betreft de groepen:

- Engelen (textielrestauratie) (25 personen)
- Rondleiders (60 personen)
- Bloementeam (8 personen)
- Dagmanagers (15 personen)
- Podiumteam (11 personen)
- Boekenploeg (2 personen)
- Klussenploeg (12 personen)

- Tuinonderhoud (44 personen)
- Administratie, Ticketshop, Winkel (27 personen)
- Marketing en evenementen (5 personen)
- Educatie (6 personen)

Leer-werkplekken

De volgende leer-werkplekken zijn in 2018 aangeboden:

- Een student Kunstgeschiedenis van de Vrije Universiteit deed onderzoek naar Keizer Wilhelm II.
- HBO-student van de Reinwardt academie/ Amsterdamse Hogeschool voor kunsten heeft een onderzoek gedaan naar de verbijzondering in housekeeping die is aan te bevelen voor de meest kwetsbare objecten van een historisch huismuseum.
- Leerling timmerman leerde houten formelen maken bij het herstellen van de bruggen.

Veiligheidsplan

Het veiligheidsplan uit 2017 heeft geresulteerd in een verbetering van de BHV-organisatie. Er is over gegaan op een centraal alarmnummer voor calamiteiten voor iedereen waardoor de dienstdoende BHV'er direct op zijn mobiel bereikt wordt. Ook is er een herhaling van de BHV-training gegeven en zijn evacuatie-matrassen aangeschaft en beproefd. De veiligheid voor bezoekers, vrijwilligers en medewerkers vergt constante aandacht van de organisatie.

Samenwerkingsrelaties

SVKA

Met de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen (SVKA) bestond ook in 2018 weer een prima verstandhouding. De Vrienden spannen zich in voor verschillende zaken op cultureel gebied, zoals de kasteelconcerten, die zij organiseren, en de bekostiging van zaken die anders niet tot stand zouden komen (zie voor de

bedragen blz. 18):

- Hardstenen sokkel onder het beeld van stadhouder Willem III
- Bijdrage aan de nieuwe tractor
- Uitgave van twee Keizers-boeken
- Maandelijkse koffieconcerten en avondconcerten
- - De restauratie van de lijsten van de spiegels in de grote salon - De constructie van een "bijenstal" - De vernieuwing van de sokkel van het ruiterstandbeeld - De verdere verbetering van de geluidsinstallatie op de bovengalerij.

Het bestuur is de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen voor de samenwerking en de financiële ondersteuning zeer erkentelijk.

Buitenplaats Amerongen & restaurant Bentinck

De vaste huurder van diverse bijgebouwen (Buitenplaats Amerongen) heeft ondanks het tijdelijk afsluiten van de bruggen een goed jaar gehad in 2018. De operationele en beleidsmatige samenwerking verliep doorgaans in goede harmonie.

SSK

De Stichting Samenwerkende Kasteelmusea heeft in april 2018 een gezamenlijke marketeer aangesteld die voor 2 dagen per week bij Kasteel Amerongen kwam werken. Behalve over marketing is er ook samengewerkt door kennisdeling en een start gemaakt naar online-ticket verkoop. Verder kon aan BMC opdracht worden gegeven een rapport te vervaardigen over bevordering van efficiency en effectiviteit door samenwerking. De financiële control functie en de financiële administraties zouden hierbij, volgens dit rapport, prioriteit moeten hebben. Het bestuur van de SSK (dit zijn de directeuren van de deelnemende kasteelmusea) heeft zich voorgenomen deze samenwerking in 2019 te realiseren.

Margaretha Turnorplein

In 2017 is een start gemaakt met een inrichtings- en gebruiksplan voor het Margaretha

Turnorplein. Dit plein behoort tot de eigendommen van het kasteel, maar heeft een publieke functie, in ruil waarvoor de gemeente het onderhoud verricht. Het plein is kaal, slecht begaanbaar en rommelig. Een nieuw ontwerp met aandacht voor de cultuurhistorische kwaliteit van dit plein - de schakel tussen kasteel en dorp - is hard nodig. Functies, zoals parkeren, schoolplein, marktterrein moeten in relatie tot de eisen voor monumentaal erfgoed, op acceptabele wijze worden samengebracht.

In samenwerking tussen de Gemeente Utrechtse Heuvelrug, de Wilhelminaschool, Buitenplaats Amerongen en Kasteel Amerongen is er gebrainstormd over de diversiteit aan functies die dit plein moet hebben en de ecologische en visuele kwaliteit die deze plek verdient. De gemeente heeft met de publicatie van een ontwerp-schetsplan het voortouw genomen. Het streven is om in 2020 een nieuw MT-plein gerealiseerd te hebben.

appel- en perenoogst door
vrijwilligers voor eigen kasteelcider

5. Partners, Fondsen & Financiën

De volgende middelen zijn in 2018 ontvangen of toegezegd voor bijzondere projecten:

SVKA donaties

Bijdrage Tractor € 4.000

Drukkosten Keizers boekje € 7.000

Drukkosten 'Kleine Keizersdrama' € 3.554

Restauratie textielcollectie

Restauratoren Nederland (RN)

Stichting Het Nederlands Interieur (SHNI)
€ 1,000

Restauratie van de twee bruggen:

Prins Bernhard Cultuur Fonds € 50,000

Stichting K.F. Hein Fonds € 15,000

Stichting Dioraphte € 40,000

Parelfonds (provincie Utrecht) € 240,00

Restauraties/conservering –
toezeggingen 2018

Bredius Stichting € 17.465
Herstel gordijnen en lambrekijns eetkamer

Veenstra familie fonds € 3.660
Stenen bank en buste mercurius

Thema rondleiding Help! de keizer komt.

KF Hein fonds € 3.000

Prins Bernhard cultuur fonds €15.000

M.A.O.C Gravin van Bylandt Stichting € 2.000

6. Bestuur en organisatie

Per 31 december 2018 was de samenstelling van het bestuur als volgt:

Dhr. mr. J.A. Moolenburgh, *voorzitter*
Dhr. drs. C.J. Beuving, *penningmeester*
Dhr. drs. J. van Zomeren, *secretaris*
Dhr. prof. Dr. J.C. Bierens de Haan
Dhr. J.L. Herremans
Mw. ir. J.S.A. de Brauwere
Dhr. dr. G.H.S. von Ilseman

Het bestuur hanteert de Code Cultural Governance. De leden ontvangen voor hun werkzaamheden geen vergoeding.

Amerongen, 4 april 2019

Bestuur en directie van Stichting Kasteel
Amerongen

mr. J.A. Moolenburg, *voorzitter*
drs. H. H. Sietsma, *directeur*

Colofon

Stichting Kasteel Amerongen
Drostestraat 20
3958 BK Amerongen
T. 0344-563766
kasteelamerongen.nl

www.facebook.com/kasteelamerongen
www.twitter.com/AmerongenCastle
www.instagram.com/kasteelamerongen

Bijlagen

BIJLAGE 1:

Bestuur en verantwoording

De Stichting Kasteel Amerongen is een relatief kleine organisatie, die bestuurd wordt door een bestuur (klassiek bestuursmodel). De directie handelt binnen de kaders die het bestuur vaststelt.

Het bestuur heeft besloten dat de Governance Code Cultuur wordt gevolgd. Hier wordt in het kort, aan de hand van de 9 principes van de Governance Code, aangegeven op welke wijze hieraan toepassing wordt gegeven.

Principe 1: Verantwoordelijkheid en toepassing
De Governance Code Cultuur is van toepassing; waar eventueel wordt afgeweken wordt dit toegelicht. Toepasselijkheid van de Code wordt op de website weergegeven.

Het bestuur hanteert een jaarplanning waarin zaken als meerjarige begroting en beleidsplan, evaluatie bestuur/directie, rooster van aftreden bestuur, evaluatie accountant aan de orde komen.

Principe 2: Besturingsmodel

Het bestuur hanteerde in 2018, evenals voorgaande jaren, het klassieke bestuursmodel (en dus niet het Raad van Toezicht-model). In de –in financieel opzicht- problematische fase die Kasteel Amerongen in de jaren 2011-2016 kenmerkte is een hands on-bestuur essentieel gebleken voor de besturing. Bestuursleden worden benoemd voor maximaal 4 jaar; herbenoeming is eenmaal mogelijk. Het rooster van aftreden staat op de website.

Principe 3: Toepassing bestuursmodel

Het bestuursmodel impliceert dat de verantwoordelijkheden naar externen (overheden, fondsen, stakeholders) belegd zijn bij het bestuur en dat de directeur handelt binnen de kaders van het bestuur. De directeur heeft geen zelfstandige

bevoegdheden anders dan door het bestuur besloten.

Het bestuur is verantwoordelijk voor naleving van wet- en regelgeving, alsmede voor risicobeheersing.

Er is een bestuursreglement en een directiereglement waarin de onderlinge verhoudingen zijn vastgelegd.

Principe 4: Rechtspositie bestuur en directie

Het bestuur benoemt de directeur en regelt de rechtspositie van de medewerkers op basis van de Museum-cao. Het bestuurslid belast met personeelszaken is hierbij betrokken.

Principe 5: taken en verantwoordelijkheden van het bestuur zijn vastgelegd

In het bestuursreglement zijn taken en verantwoordelijkheden, binnen het kader van de statuten, vastgelegd.

Naast de functies van voorzitter, penningmeester en secretaris zijn bestuursleden belast met specifieke aandachtsvelden:

- tuin en park, collectie: J. C. Bierens de Haan
- personeelszaken: J. van Zomeren
- bouwkundige en monumentale aangelegenheden: J. de Brauwere
- relaties met de Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen: H. Herremans

Principe 6: Samenstelling bestuur

Statutair is bepaald dat in het bestuur verschillende disciplines moet vertegenwoordigd moeten zijn. Het bestuur hanteert bij vacatures een profielschets die wordt gepubliceerd. Zoals onder 5 aangegeven wordt deze specialisatie in de praktijk toegepast.

Principe 7: Inzet en vergoeding

Het bestuurslidmaatschap vergt plm. 6 bijeenkomsten per jaar, alsmede voor de aandachtsveldhouders specifieke inzet als bepaalde projecten of aangelegenheden aan de orde zijn.

De bestuursleden ontvangen geen vergoeding; gemaakte onkosten kunnen worden gedeclareerd.

Principe 8: Onafhankelijkheid bestuur

Het bestuur ziet toe dat geen belangenverstrengeling ontstaat. Nevenfuncties van bestuursleden worden op de website vermeld. Indien nodig wordt dit punt apart besproken binnen het bestuur.

Principe 9 Risicobeheer, toezicht etc.

Het bestuur is verantwoordelijk voor risicobeheer. De administratie wordt gevoerd met toepassing van het 4 ogen-principe: een onafhankelijk administrateur verricht betalingen die door 2 directieleden zijn goedgekeurd. De penningmeester - lid van het bestuur - kan alle transacties inzien en is betrokken bij opstelling van de jaarrekening. De onafhankelijk accountant geeft behalve zijn verklaring bij de jaarrekening een management-letter met zijn visie op de administratieve organisatie.

BIJLAGE 2:

Facts & Figures

Publiek

Bezoekers:	43.403
Waarvan met Museumkaart:	14.790
Scholieren:	764
Concertbezoekers:	540
Rondleidingen:	1950
Gemiddelde waardering bezoekers:	8,5
Waardering <i>'Help, de Keizer komt!'</i> :	8,7

Marketing & Communicatie

Websitebezoek:	162.000 views
Facebook:	2.699 volgers / 2.758 likes
Twitter:	1.988 volgers
Instagram:	1.041 volgers
Nieuwsbrief:	1236 abonnees

Waardering op internet:	
Tripadvisor	4 / 5
Google	4 / 5
Facebook	4,5/5

Organisatie

Medewerkers:	10 (4,3 fte)
Vrijwilligers:	211 (13 fte)
Ziekteverzuim medewerkers:	0,2%